

KAMU GÖREVİNDEN AYRILANLARA DİSİPLİN CEZASI VERİLMESİ VE KONUyla İLGİLİ YENİ DÜZENLEMELER

*Imposing Disciplinary Penalty to Those Who Left Public Office
and New Regulations on the Subject*

Celâl İŞIKLAR*

Özet

Kamu görevlileri hizmet esnasında bir disiplin suçu işledikten hemen sonra –henüz disiplin işlemi yapılmadan önce- görevden ayrılmış olabilirler. Bu, emeklilik, istifa, ihraç vb. sebeplerle olabilir. Bu takdirde personel hakkında disiplin işlemi (soruşturma ve ceza) yapılabileceğine dair genel bir yasal kural bulunmamaktadır. Doktrindeki bir görüşe göre, bu kişiye ancak tekrar kamu görevine dönerse ceza verilebilir. Çoğunluğun görüşüne göre ise, ayrılmış olsa bile personel hakkında disiplin soruşturma yapılabilir ve disiplin cezası uygulanabilir. Yeter ki savunma hakkı gibi haklar tanınmış veya zamanaşımı dolmamış olsun. Bu durumda her türlü tebligat 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre yapılmalıdır. İdare çoğu zaman disiplin soruşturmasından kaçındığı için, Türk idari yargı yerlerinin konuya ilişkin kararlarına pek rastlanmamaktadır. Bununla birlikte, doktrin ve uygulamada genellikle Danıştay'ın 27.1.1977 tarihli kararı emsal gösterilmektedir. Bu ve aynı yöndeki diğer kararlara göre ayrılmakla illiyet bağı kesilmez. İdare suçun işlendiği zaman yürürlükte olan disiplin mevzuatını uygulamak zorundadır. Çektirilmese bile ceza personelin siciline işlenir ve yeniden kamu görevine dönmeye halinde -şartları varsa- ilgiliye uygulanır. Son yıllarda ordu ve üniversite mensubu gibi bazı kamu görevlileriyle ilgili yeni yasal düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Bu konuda özellikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na özel bir hüküm konması yerinde olur. Bizce bu hükümler kurucu değil bildirici ve açıklayıcı mahiyettedir. Bu düzenlemeler olmasa da ayrılmış personel hakkında disiplin işlemi yapılabilir. Aksi takdirde kamu kurumuna, hizmetine ve mesleğe zarar veren bu kişilerin cezasız kalması söz konusu olur. Bu çalışmada, kamu görevlileri Anayasa m.128/1'e göre asli ve sürekli bir kamu görevinde idare hukuku anlamında ve statüer bir bağla çalışan personeli kastetmektedir.

Anahtar kelimeler: Kamu görevlileri, Kamu görevi, Disiplin soruşturması, Disiplin cezası, Görevden ayrılan kişi.

Abstract

Public officials may leave office immediately after committing a disciplinary offense during their service - before any disciplinary action is taken. This may occur due to retirement, resignation, dismissal etc. reasons. In this case, there is no general legal rule that disciplinary action (investigation and punishment) can be taken against the personnel. According to one view in the doctrine, this person can only be punished if she returns to public office. In the opinion of the majority, even if the personnel has left, a disciplinary investigation can be carried out

* Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.

* Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 10.10.2023

* Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 27.12.2023

* Doç. Dr., Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi, AYİM Onursal Başsavcısı, celal.isiklar@karatay.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-7239-6142>.

and disciplinary punishment can be imposed. As long as rights such as the right to defense are recognized or the statute of limitations has not expired. In this case, any notification must be made in accordance with the Notification Law no. 7201. Since the administration often avoids disciplinary investigation, decisions of Turkish administrative courts on the subject are rarely encountered. However, in doctrine and practice, the decision of the Council of State dated 27.1.1977 is generally cited as a precedent. According to this and some decisions in the same direction, there is no harm in taking disciplinary action against this personnel. Because separation does not cut the causal bond. The administration must apply the disciplinary legislation in force when the crime was committed. Even if the punishment is not served, it is recorded in the personnel's record and is applied to the person concerned if person returns to public duty - if there are conditions. In recent years, it has been observed that new legal regulations have been made regarding some public officials such as the Turkish army and university members. It would be appropriate to include a special provision in the Civil Servants Law No. 657 on this issue. In our opinion, these provisions are not constitutive but declarative and explanatory. Even if these regulations do not exist, disciplinary action may be taken against separated personnel. Otherwise, these people who harm the public institution, service and the profession will remain unpunished. In this study, public officials refer to personnel working in a primary and permanent public duty within the meaning of administrative law and under a status quo, according to Art. 128/1 of the Constitution.

Keywords: Public officials, Public duty, Disciplinary Investigation, Disciplinary punishment, Person leaving public Office.

GİRİŞ

Kamu görevlilerine disiplin cezası verilebilmesi için ihlalin görev esnasında ve/veya görev sebebiyle gerçekleşmesi gerekir. Bu sebeple kamu görevlileri hakkında statüye girmeden önce işledikleri disiplinsizliklerden dolayı disiplin soruşturması yapılamaz ve disiplin cezası tesis edilemez.¹ Bu durum, söz konusu fiilin aynı zamanda disiplin yaptırımı uygulanmasını gerektiren bir adli suç oluşturması hâlinde de geçerlidir. Bu takdirde şartları varsa ancak ceza mahkûmiyetine ilişkin hükümler uygulanabilir.

Kural olarak hem disiplinsizlik oluşturan ihlâlî davranış statü içinde gerçekleşmeli, hem de bunun karşılığı olan ceza ilgili kişi kamu görevlisi iken tesis edilelidir. Emeklilik, istifa, ihraç ve benzeri sebeplerle kamu hizmetinden ayrılmış olan kamu görevlileri hakkında da mesleğin itibarını ne denli zedelemiş olursa olsun disiplinler ihlallerden dolayı disiplin soruşturması yürütülemez.²

Bununla birlikte kamu görevlilerinin kamu hizmetini yürütürken tâbi olduğu bir yükümlülüğü yerine getirmemesi ve kurum düzenini ihlal etmesi söz konusu olabilir. Kamu görevlisi ihlalin hemen akabinde emeklilik, istifa, ilişik kesme gibi sebeplerle statü dışına çıkmış olabilir. İşte böyle bir durumda kamu görevlisi disiplinsizlik oluşturan fiilinden dolayı kendisine ceza tatbik edilmeden ayrılır, örneğin istifa ederse disiplin cezası verilebilir mi? Söz gelimi statüde iken gayriahlaki bir davranışta bulunan bir hâkim, polis, subay, öğretim üyesi veya herhangi bir memur

¹ Memuriyete girmeden önceki bir eylem nedeniyle disiplin cezası verilemeyeceği hakkında, Danıştay 8 D, E.1991/1603, K.1992/705, 14.04.1992.

² Bkz. aşa. Danıştay, 12 D, E.2009/7516, K.2013/6366, 18.9.2013, DD, S. 136, s.279-282.

cezadan kurtulmak için istifa etmiş veya emekliye ayrılmış olsun. Bu takdirde ilgili hakkında soruşturma yapıp meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası verilebilecek midir? Yoksa disiplin ihlali takipsiz mi kalacaktır? Daha spesifik bir örnek üzerinden soralım: Yurt dışında bulunan bir büyükelçilik görevlisi uluslararası skandala yol açan yüz kızartıcı bir suç işlediğinde veya yetkili olmadığı hâlde gizli bilgileri açıkladığında veyahut müstehcen pozlar vererek ülke ve meslek itibarına gölge düşürdüğünde, olay vuku bulur bulmaz memuriyetten ayrılmış ise, disiplin soruşturmasına ve yaptırımına tâbi tutulması mümkün müdür? Cevap hayır ise bu ne kadar doğru ve hukuka uygundur?

Yasal bir düzenleme bulunmamasından olsa gerek, doktrin pek ele aldığımız sorun üzerinde durmamaktadır. İdari yargı kararlarının da yaygın ve bilinen olduğu söylenemez. Bunun sebebi ayrılanlar hakkında disipliner uygulama yapılamayacağına ilişkin yaygın kanaat olabileceği gibi, bu durumdaki personelin genellikle imkânı ve fırsatı varsa kamu görevinden ivedilikle ayrılmasıdır. Bu takdirde idarenin kolayına geldiği için ilgilerin ayrılmasını tercih ettiği gözlenmektedir. İdarenin fiil ne kadar vahim ve itibar zedeleyici olursa olsun, ayrılan kamu görevlileri hakkında disiplin takibati yapmaktan kaçındığı görülmektedir.

Son yıllarda düzenlenen bazı yeni ve istisnai hükümler göz ardı edilirse pozitif hukukun da bu hususta suskun kaldığı söylenebilir. Genellikle başta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere çeşitli statülere ilişkin disiplin mevzuatında bu konularla bir kurala yer verilmediği görülmektedir. Bu çalışmada kısaca kişi yönünden kapsamı oluşturan kamu görevlisi kavramı açıklandıktan sonra, Danıştay kararları çerçevesinde statü dışındakiler hakkında disiplin soruşturması ve yaptırımı uygulanması konusu incelenecek, ardından da yeni düzenlemelere temas edilecektir.

I. DİSİPLİN İHLALİNİN FAİLİ VE DİSİPLİN SORUŞTURMASININ/ YAPTIRIMININ MUHATABI OLARAK KAMU GÖREVLİSİ

A. Kamu Görevlisi Kavramı

Kamu hizmetlerini görevlileri “kamu personeli” ve “kamu ajanları” olarak da adlandırılmakla birlikte genelde bunlara “kamu görevlileri” denilmektedir. Kamu görevlileri kamu kesiminde bir teşkilata bağlı olarak kamu hizmeti görürler. Bununla beraber kamu hizmeti gören herkes idare hukuku esâslarına göre kamu görevlisi değildir.

Hemen belirtelim ki, kamu görevlisi kavramının tanımı ve kapsamı konusunda fikir birliği yoktur. Anayasa’nın “Kamu Hizmeti Göreviyle İlgili Hükümler” kısmının “Genel ilkeler” başlıklı 128. maddesine göre, “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esâslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.” Burada Anayasa’nın biri orga-

nik (bir kamu tüzel kişiliğinde istihdam edilme) diğeri göreve ilişkin (genel idare esâslarına göre yürütülecek kamu hizmetinin özüne ilişkin asli ve sürekli görevler olma) olmak üzere iki şart ve kriter öngördüğü söylenebilir. Bunlara aynı maddenin ikinci fıkrasındaki kanunilik (statünün esâslı unsurlarını kanunla belirleme) esasını da ekleyebiliriz. Bu şart ve kriterlere uymayan kişiler kamu hizmetlerinde çalışsa da AY m.128/1 kapsamında kamu görevlisi kabul edilemez.³

Doktrinde ve yargı organlarında genellikle geniş ve dar anlamda kamu görevlisi ayrımı yapıla gelmektedir.⁴ Geniş anlamda kamu görevlisi, “hukukî durumları ve yaptıkları görevin niteliğine bakılmaksızın, kamu kesiminde ve Devletin bütün organlarında görev yapan herkesi” ifade etmektedir.⁵ Buna cumhurbaşkanı ve bakanlardan Devlet memurları ve sözleşmeli personele, milletvekillerinden muhtar ve köy ihtiyar heyetine, kamu sektöründe çalışan işçilerden hâkim ve savcılara, askerlik yükümlülerine kadar birçok kişiyi örnek verebiliriz. Bu tanım 5237 sayılı TCK’nun 6/1-c maddesindeki kamu görevlisi tanımıyla örtüştüğünden ceza hukuku alanında da geçerlidir.⁶

Buna karşılık idare hukukunda kamu hukuku usul ve esaslarına göre istihdamı esâs olan dar anlamda kamu görevlisi tanımı benimsenmiştir.⁷ Anayasa m. 128/I’deki şart ve kriterlere göre, dar anlamda kamu görevlisi kavramının; kamu kurum ve kuruluşlarının “genel idare esâslarına” göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği “asli ve sürekli görevleri” yapan kişileri kapsadığı söylenebilir. Başka bir deyişle, kavram, “Devletin siyasal yapısını oluşturan organlar-

³ Seçkin Yavuzdoğan, *Devlet Memurları Uyarınca Naklen Atama* (2. Baskı, Adalet 2016) 121.

⁴ Metin Günday, *İdare Hukuku* (11. Baskı, İmaj 2017) 580; Bahtiyar Akyılmaz, Murat Sezginer ve Cemil Kaya, *Türk İdare Hukuku* (8. Baskı, Seçkin 2017) 717-718; İsmet Giritli, Pertev Bilgen, Tayfun Akgüner ve Kahraman Berk, *İdare Hukuku* (7. Baskı, Der 2015) 658; Tayfun Akgüner, *İdare Hukuku Dersleri* (2.Baskı, Der 2017) 195; Mehmet Rauf Karşlı, *İdare Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı* (1. Baskı, Oniki Levha 2016) 4; Turan Yıldırım, Yasin Melikşah, Nur Kaman Karan, Eyüp Özdemir, Gül Üstün ve Özge Okay Tekinsoy, *İdare Hukuku* (8. Baskı, Oniki Levha 2021) 262; Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri* (22. Baskı, Ekin 2020) 559-560; E. Ethem Atay, *İdare Hukuku* (9. Baskı, Turhan 2023) 880; Ramazan Çağlayan, *İdare Hukuku Dersleri* (10. Baskı, Adalet 2022) 518; Celâl Işıklar, *Teoride Ve Uygulamada Kamu Disiplin Yaptırımları* (1. Baskı, Adalet 2019) 160. Gözler bunlara kamu kesiminde çalışan bütün kişileri kastedecek şekilde “en geniş anlamda kamu görevlileri” ile sâdece Devlet memurlarını kapsayacak şekilde “en dar anlamda kamu görevlileri” kategorilerin eklemektedir, Kemal Gözler, *İdare Hukuku*, C.II (1. Baskı, Ekin 2003) 553-555.

⁵ Günday (n 4) 580; Gözler (n 4) 554; Gözler ve Kaplan (n 4); Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 4) 717-718; Giritli, Bilgen, Akgüner ve Berk (n 4) 659; Akgüner (n 4) 195; Karşlı (n 4) 4; Mahmut Kaplan, ‘Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı,’ Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (2015) 5 (2) 49, 51.

⁶ Mustafa Avcı, *Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Kamu Görevliliğine Giriş* (1. Baskı, Yetkin 2009) 44; Yavuzdoğan (n 3) 23-24. Ceza hukukuna göre kamu görevlisi ve memur kavramları hakkında bkz. Ahmet Taşkın, *Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku* (1. Baskı, Seçkin 2006) 28-32.

⁷ Günday (n 4) 580; Gözler, (n 4) 555; Gözler ve Kaplan (n 4) 559; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 4) s.718; Giritli, Bilgen, Akgüner ve Berk (n 4) 659; Atay (n 4) 880-882; Çağlayan (n 4) 518-520; Karşlı (n 4)s.4; Işıklar (n 4) 160-162.

la, özel hukuk hükümlerine tâbi olarak çalışanlar dışında kalan kamu görevlilerini” ifâde etmektedir.⁸ Geniş anlamda kamu görevlisi kapsamında görülen serbest avukat, tanık, milletvekili, belediye başkanı ve encümen üyesi gibi kişiler ile kamu faaliyetine iştirak eden sözleşmeli personel ve kamu kesiminde çalışan işçiler idare hukuku esâslarına göre (ve dar anlamda) kamu görevlisi kabul edilmezler.⁹

Bu çalışmada kamu hizmetinden ayrılmış dar anlamda kamu görevlileri, kısacası kamu kesimindeki asli ve sürekli bir görev kadrosunda statüter/meslekî bağ ve sıfatla istihdam edilenler hakkında disiplin soruşturması ve yaptırımı uygulanıp uygulanamayacağı irdelenmektedir. Zira haklarında aynı disiplin rejimi uygulanmasa da bunlar diğerlerine göre daha genel, daimi ve ortak bir statüter yapıya ve idare hukuku usul ve esaslarına tâbidir. Özel ve istisnai durumları itibariyle geniş anlamda kamu görevlilerinin çoğu ise oldukça farklı ve ayrıcalıklı hukuki konumlara sahiptir.

B. Kamu Görevinden Ayrılma Kavramı

Bu çalışma kişi yönünden kamu hizmeti görmekte iken çeşitli sebeplerle kamu görevi sona eren ve statüden ayrılan kamu görevlilerini kapsamaktadır.¹⁰ Dar anlamda kamu görevlilerinin statülerinin sona ermesi çeşitli hal ve şekillerde olabilir. Bunlar ilgili personel mevzuatında gösterilmiştir. Bunlara 657 sayılı Devlet Memurlar Kanunu’ndan örnek verelim: İstifa (m.20,94), çeşitli sebeplerden dolayı müstafî (çekilmiş) sayılma (m.62-63, 78-79, 81-82, 91, 94, 108), memurluktan çıkarılma (m.98/a, 125/E), memuriyet şartlarında eksiklik (m.98/b), memurlukla bağdaşmaz görev alma, ölüm, zorunlu veya memurun isteğine bağlı yada resen emeklilik. Bunların dışında bazı kamu görevlileri hakkında farklı ve özel sona erme sebebi düzenlendiği görülmektedir. Örneğin, meslekten çıkarma (polisler için 7068 sayılı Kanunu m.7/1-e; öğretim üyeleri için 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu m.53/C), üyelikten çekilmeye davet (yüksek mahkeme üyeleri için) gibi.¹¹

Kamu görevinden ayrılanlar hakkında disiplin soruşturması ve yaptırımı uygulama imkân ve ihtimali, genel olarak yukarıda belirtilen sona erme hal ve sebeplerinin tümünde söz konusu olur. Ancak bundan öncelikle ölüm halini hariç tutmak gerekir. Ceza hukukunda olduğu gibi fâilin ölümü mutlak bir takipsizlik

⁸ Günday (n 4) 580; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 4) s.718; Giritli, Bilgen, Akgüner ve Berk (n 4) s 659; Karlı (n 4)s.4; Kaplan (n 5) 53.

⁹ Avcı (n 6) 44; Yavuzdoğan (n 3) 24; Çağlayan (n 4) 519; Kaplan (n 5) 54. Nitekim Anayasa Mahkemesi de ceza hukuku uygulamasında kamu görevlisi sayılan kişilerin (kararda il genel meclisi üyelerinin) idare hukukunda da aynı şekilde kamu görevlisi olarak kabulünün mümkün ve zorunlu olmadığına hükmetmiştir: AYM, E.1987/18, K.1988/23, 22.6.1988, RG.26.11,1988/20001.

¹⁰ Bu noktada ihlalin statüde iken gerçekleştiğini vurgulamak amacıyla başlıkta da görüleceği üzere kamu görevinden “ayrılmış olan” yerine “ayrılan” ifadesini tercih ettiğimizi belirtmek isteriz.

¹¹ Geniş bilgi için bkz. Nur Kaman Karan, *Devlet Memurluğunun Sona Ermesi* (1. Baskı, Seçkin 2003) 75-196

sebebidir. Kamu görevi yürütürken disiplinsizlikte bulunan ve fakat akabinde ölen kamu görevlisi hakkında disiplin soruşturması yapılamaz, sağlığında başlamış ve tamamlanmış olsa dahi disiplin soruşturmasına sonucu disiplin cezası verilemez.

Kamu görevlilerine uygulanan disiplin yaptırımları iki yönden diğer idari işlemlerden ayrılmaktadır. Bir kere kamu görevlisi öncelikle ceza hukukunda olduğu gibi disiplin suçunun fâili durumundadır. Kamu görevlisi bir fâil olarak ilgili disiplin mevzuatında yazılı bir meslek ve kurum düzenine ilişkin kuralları ihlal eder. Sonra da buna bağlı olarak idarenin tesis ettiği yine disiplin mevzuatında yazılı bir yaptırıma muhatap olur. İlki olmadan ikincisi söz konusu olamaz. Yâni kamu görevlisi, fâil sıfatı edindiği an itibariyle belli bir statüde olmak zorundadır. Buna karşılık bu statü altında işlediği fiilden dolayı disiplin yaptırımına muhatap edilebilmesi için aynı statüter/meslekî bağın devamının gerekip gerekmediği aşışda ele alınacaktır.

II. AYRILAN KAMU GÖREVLİLERİ HAKKINDA DİSİPLİN SORUŞTURMASI VE YAPTIRIMI UYGULANIP UYGULANAMAYACAĞI

A. Doktrinin Yaklaşımı

Disiplinsizlik oluşturan fiili işledikten sonra kamu görevinden ayrılanların disiplin soruşturmasına ve yaptırıma tâbi tutulup tutulamayacağı sorusuna olumlu ve olumsuz iki türlü cevap verilebilir. Ancak bu cevaplara geçmeden önce konuyla ilgili bazı hususlara açıklık getirmek gerekir. İlk olarak konu hakkında açıklama yapan bazı yazarların bu iki cevap kategorisinden birine dâhil edilmesinde güçlük olduğunu belirtelim. Her ne kadar Eraslan tarafından¹² Aslan'ın ve Gölcüklü'nün görevden ayrılmış kamu görevlileri hakkında disiplin soruşturması yapılamayacağı görüşünde oldukları ifade edilmekte ise de, biz buna katılmıyoruz. Zira kendisine atıfta bulunanlardan Aslan'ın her iki görüşü de aktararak durum tespiti yapmakla yetinmektedir.¹³ Bize göre Gölcüklü de ceza hukukuyla karşılaştırma yaparken kullandığı “Disiplin cezaları memuru sadece meslek menfaatleri muvacehesinde cezalandırıldığından, her ne suretle olursa olsun memurluk sıfatını kaybetmiş bulunan şahsa tatbik edilemezler” ifadesiyle, daha çok memurun statü dışına çıktıktan sonraki disiplinsizliğinden dolayı cezalandırılmayacağını kastetmektedir. Bu itibarla adı geçen yazarların çekimsiz kaldıkları söylenebilir. Aynı şekilde başka yazarların da bu konuda kanunda açıklık olmadığına işaretle Danıştay kararına değinmekle yetindiği görülmektedir.¹⁴

¹² Yunus Eraslan, *Türk Hukukunda Yargı Mensuplarının Disiplin Sorumluluğu* (1. Baskı, Adalet 2018) 284.

¹³ Zehreddin Aslan, *657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Disiplin Suç ve Cezaları* (1. Baskı, Alfa 2001) 57-58. Aynı şekilde, Zehreddin Aslan ve Halil Altındağ, *Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması* (1. Baskı, Seçkin 2018) 111-112.

¹⁴ Yıldırım, Melikşah, Kaman Karan, Özdemir, Üstün ve Okay Tekinsoy (n 4) 332.

Bir başka yazar da Sancakdar/Tepe'nin görevden ayrılmış kamu görevlileri hakkında disiplin soruşturması yapılamayacağı görüşünde olduğunu ileri sürmektedir.¹⁵ İşaret edilen çalışmaya bakıldığında,¹⁶ yazarların açıklamalarının Türk hukukuna ilişkin olmadığı, münhasıran 2001 tarihli Alman Federal Disiplin Kanunu'nun memur emeklilerinin emekliye ayrılmadan önce veya ayrıldıktan sonra işledikleri bazı disiplin suçlarından dolayı soruşturma usulünü kapsadığı (m.2, 77/2) görülmektedir.¹⁷ Yazarlar bu Türk hukukundaki uygulamanın "demokratik toplum düzeninde gerekli ve ölçülü" olmadığına dair herhangi bir ifade kullanmamakta, sâdece sonuç bölümünde Federal Almanya'nın yanı sıra Avrupa Birliği, Fransa gibi ülkelerde de uygulanan emekli haklarına disiplin soruşturması yoluyla müdahalenin ülkemizde kabul edilmediğini, bu bakımdan ülkemizin daha insancıl ve ileri bir tutum sergilediğini söylemektedir.¹⁸ Kaldı ki Sancakdar, daha sonra başka yazarlarla birlikte gerçekleştirdiği sonraki çalışmalarda da paylaştığı üzere, -bazı kayıtlarla olsa da- açıkça disiplin suçu işledikten sonra memurluktan ayrılanlar hakkında disiplin soruşturmasının tamamlanmasının ve akabinde gerekli disiplin cezasının verilmesi gerektiğini savunmaktadır.¹⁹

Şimdi kamu görevliliği sona erenlerle ilgili disiplin soruşturmasının akıbeti hakkındaki sorunun cevabına geçelim. Bu hususta akla önce "Hayır" cevabı geldiği için konuyu incelemeye olumsuz görüşten başlayalım.

1. Hayır, Ayrılan Kamu Görevlileri Hakkında Disiplin Soruşturması Yapılamaz ve Disiplin Cezası Verilemez

Yıldırım/Çınarlı/Azak ile Eraslan istisna tutularsa doktrinde bu yönde net ve geniş bir açıklama bulunmadığını söyleyebiliriz. Yine de bu görüşle ilgili olarak şu

¹⁵ Duygu Kulaç, *Devlet Memurlarının Disiplin sorumluluğu* (1. Baskı, Adalet 2021) 74.

¹⁶ Oğuz Sancakdar ve İlker Tepe, 'Alman Federal Disiplin Kanunu ve İdari Disiplin Soruşturmalarının Temel Esaslar' (2011) 69 (1-2) İÜHF 251, 260-261.

¹⁷ 2001 tarihli Alman Federal Disiplin Kanunu (FDK)'nun 2/1. memur emeklileri emekli olmadan önce içerisinde buldukları memuriyet ilişkisi bağlamında FDMK m. 77/1'de düzenlenen hizmet gereklerine aykırılıkları işlemişlerse veya emekliye ayrıldıktan sonra yine FDMK m. 77/2'de sayılan fiilleri ve hizmet gereklerine aykırılık teşkil eden fiilleri gerçekleştirmişlerse disiplin yaptırımına muhatap olabilirler. Bu yaptırımlardan ikisi emekli aylığından kesinti (FDK m.11) ile emekli aylığından yoksun bırakmadır (ıskat) (FDK m.12). Bu cezaları gerektiren haller ise FDK'nun yollamada bulunduğu eylemler FDMK m.77/2'de gösterilmiştir: -Federal Anayasa (GG) tarafından çerçevesi çizilen özgürlükçü demokratik devlet düzenine karşı girişilen eylemler, -Federal Almanya'nın bütünlük ve güvenliğini ortadan kaldırmayı hedefleyen eylemlere iştirak, -Memuriyet görevinin sonlanmasının ardından; sır saklama veya bilgilendirme yükümlülüklerinin ihlali, başka bir işte çalışmama ve ücret, hediye ve sair menfaatlerin kabul edilmemesi yasalarının çiğnenmesi, -FDMK m. 46/1 ve 2 ile m. 57 kapsamında yapılan memuriyet ilişkisine yeniden dahil edilme çağrısına kusurlu bir şekilde riayet etmemek. FDK m. 34'e göre emekli memurlara emekli maaşından ıskat şeklindeki disiplin cezası verilebilmesi için idarenin soruşturma yaptıktan sonra disiplin davası açması gerekir. Bu bilgiler için bkz. Sancakdar ve Tepe (n 16) 260-261, 264-265.

¹⁸ Sancakdar ve Tepe (n 16) 261, 269.

¹⁹ Oğuz Sancakdar, *Disiplin yaptırımı Olarak Devlet Memurluğundan Çıkarma ve Yargısal Denetimi* (1. Baskı, Seçkin 2011) 255.

argümanlara başvurulabilir: Disiplin soruşturması sonuçta disiplin cezası kararı olarak adlandırılan nihai bir idarî işlemi ortaya koymaya yönelik bir idarî usuldür. Bu idarî usulün işletilmesi sürecinde idarenin soruşturma emri, savunma alınması, kurul teşkili gibi birçok hazırlık işlemi ve eylemi söz konusudur. İdare hukuku statüler hukuku olduğuna göre, her idarî faaliyet gibi gerek bu soruşturma sürecinin gerek nihai ceza kararının, muhatabı kamu görevlisi statü içinde iken gerçekleştirilmesi gerekir.

Öte yandan, ayrılan hakkında disiplin takibatı yapılabilmesi için, idarenin kanuniliği ilkesi gereği pozitif hükümlere ihtiyaç vardır. Çünkü bu konuda gerçek ve bilinçli bir boşluk bulunmaktadır. Bu boşluk hâkim tarafından kıyas veya başka yolla doldurulamaz. Aslında az ve belli bazı statülere yönelik olsa da, bazı kamu görevinden ayrılmış kamu görevlileri, baro gibi kamu hizmeti niteliğindeki meslek kuruluşundan çıkmış avukatlar ile yükseköğrenim kurumuyla ilişkisini kesmiş öğrenciler hakkındaki yeni düzenlemeler dikkate alındığında, kanun koyucunun koyduğu kurallarla mevcut boşluğu kısmen ve doğrudan ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Yakın zamanda Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile gelen yeni düzenleme de boşluğun doldurulmasına yöneliktir. Bu da, mevcut bir norma dayanmadıkça ayrılanlara disiplin cezası verilmesinin mümkün olmadığını göstermektedir.

Bu görüşü savunanlardan Yıldırım'a göre ayrılan personele bildirim güçlüğünden dolayı savunma hakkı kullanılamaz. Savunma alınmadan ceza verilmesi de hukuka aykırı olur. Bu sebeple ayrılan personel hakkında disiplinler işlem yapılamaz. Ancak kötüye kullanmayı önlemek için mevzuata zamanaşımını durduran bir hüküm konması yerinde olur.²⁰

Konuyu yargı mensuplarının disiplin sorumluluğu bağlamında ele alan Eraslan'a göre, görevinden ayrılanlar hakkında disiplin soruşturması açılmaz ve disiplin cezası verilemez. Zira görevle ilişki kesildiğinden öncelikle ceza işlemi konusu itibarıyla imkânsız olacaktır. Öte yandan disiplin yaptırımları kurum düzenini korumak için öngörülmüş bulunmaktadır. Eğer disiplinsizlik yapıp ta istifa veya emeklilik yoluyla hemen ayrılanlara ceza verilmek isteniyorsa, yeniden göreve dönmeyi engellemeye yönelik yasal düzenleme yapılması gerekir. Bu konuda ayrılanlar hakkındaki disiplin soruşturmasının deliller toplandıktan sonra durdurulacağına, yeniden göreve dönülmesi halinde disiplin soruşturmasına kaldığı yerden devam edileceğine ve geçen zaman zarfında zamanaşımının işletilmeyeceğine ilişkin hükümler konulabilir.²¹

2. Evet, Ayrılan Kamu Görevlileri Hakkında Disiplin Soruşturması Yapılabilir ve Disiplin Cezası Verilebilir

Doktrinde genel kabul, -çoğunlukla ayrıntıya girmeden ve Danıştay'ın aşağıda aktarılacak 1977 tarihli kararına temaslara üstü örtülü olarak ifade edilse de-, disip-

²⁰ Ramazan Yıldırım, Serkan Çınarlı ve Kerim Azak, *İdare Hukuku Dersleri* (8. Baskı, Adalet 2023) 354-355.

²¹ Eraslan (n 12) 285.

lin suçu oluşturan fiili işledikten kamu kurum veya hizmetinden ayrılanlara bazı şartlar altında disiplin cezası verilebileceği yönündedir.²² Bu konudaki görüşünü daha net ifade eden Akgüner'e göre ayrılanlara disiplin cezası verilmesine engel bir durum yoksa da, doktrinde bunun iki ayrı uygulama şekli bulunmaktadır.²³ İlk grubu oluşturanlara göre, disiplin ihlallerinin statüye ilişkin olmasından dolayı ayrılan memura statü dışında kaldığı sürece ceza verilemez. Ancak fâil yeniden memurluğa döndüğü takdirde disiplin prosedürüne kaldığı yerden devam edilerek -şartları varsa- ceza verilebilir.

Doktrinde hâkim olan ikinci grup görüşe göre ise,²⁴ memurun suçun işlendiği andaki fiilî ve hukukî duruma göre soruşturulup cezalandırılması gerekir. Zira memurun kurumdan ayrılmasıyla ihlâl anındaki illiyet bağı ortadan kalkmaz. Bu sebeple soruşturma süreci akamete uğratılmamalı, fâil statü dışına çıkmış olsa dahi soruşturma süreci sonuçlandırılmalı ve gerekli ceza verilmelidir. Bu takdirde, kamu görevliliği statüsünde bulunan kişinin disiplin fiili işlemesi hâlinde bununla ilgili belgelerin sicil dosyasında bulunması gerekir. Öte yandan, disiplin suçunun işlendiği sırada kamu görevlisi olan kişi ayrılarak cezadan sıyrılmak veya uygulanmasını güçleştirmek isteyebilir. Bu bakımdan, kamu görevlisi mevcut mevzuatta (örneğin ilgili 657 sayılı DMK m.92-93'e) göre tekrar memuriyete döndüğünde soruşturmaya kalkmak, idareyi ve ilgilileri, zamanaşımı, delillerin kaybolması ve yetersiz kalması gibi problemlerle karşı karşıya getirebilir. Soruşturmaya devam edilmesi şikkında savunma hakkının tanınması ve kullanılması konusunda müşkü-

²² Bize göre açıkça veya zimnen bu görüşü destekleyenler: Yılmaz Günel, 'Disiplin Cezaları' (1958) 13 (2) AÜSBF Dergisi 190, 197; Tayfun Akgüner, *Kamu Personel Yönetimi* (1. Baskı, Der 1992) 107-108; Ömer Asım Livanelioğlu, *Memur Disiplin Hukuku* (2. Baskı, Türk Hukuk Enstitüsü 2003) 56-57; Sancakdar (n 17) 144-145, 255-257; İbrahim Pınar, *Devlet Memurları Kanunu Şerhi ve İlgili Mevzuat, C.II* (1. Baskı, Seçkin 1998) 1578-1579; Mehmet Sağlam, *Türk Personel Hukukunda Disiplin Suç ve Cezalarına İlişkin Esaslar ve Uygulaması* (1. Baskı, Mahalli İdareler Derneği 2003) 220-221, 229; Gözler (n 7) 686-687; Atay (n 4) 980; Oğuz Sancakdar, Lale Burcu Önüt, Eser Us Doğan, Mine Kasapoğlu Turhan ve Serkan Seyhan, *İdare Hukuku* (11. Baskı, Seçkin 2022), 521-522; Giritli, Akgüner ve Bilgen (n 4) 571-572; Kaman Karan (n 111); Erol Dündar, 'Millî Eğitim Mensuplarına İlişkin Disiplin Cezaları ve Yargı Denetimi' (1988) 18 (68-69) Danıştay Dergisi 3, 44; Hilmi Kırmızıgül, *Uygulama ve Teoride Disiplin Suç ve Cezaları ve Denetim Yolları* (1. Baskı, Kazancı 1988) 289-290; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 4) s.774-775; Taşkın (n 6) 285-286; A. Alper Durmuş, *Memur Disiplin Hukuku* (10 Baskı, Adalet 2014) 311; Kazım Önder, *Disiplin Mevzuatı Ders Notu* (1. Baskı, Emniyet Genel Müdürlüğü 1985) 73-74; Gözler (n 4) 686-688; Yıldırım, Melikşah, Kaman Karan, Özdemir, Üstün ve Okay Tekinsoy (n 4) 262; Oğuz Sancakdar, Elif Altınok Çalışkan, Gizem Dursun, Serkan Seyhan ve Pınar Yağcı, *Disiplin Hukuku* (1. Baskı, Turhan 2019) 173; Işıklar (n 4) 157-158; Burak Bozkurt, *Danıştay kararları ışığında Disiplin Cezalarının Yargısal Denetimi* (1. Baskı, Yetkin 2019) 202.

²³ Bu ayırım şekli ve iki görüş hakkında bilgi için bkz. Akgüner, *Kamu Personel Yönetimi* (n 22) 107-108. Akgüner kimlerin ilk görüşü savunduğunu açıklamamıştır.

²⁴ İkinci görüş ve bu gerekçeler için bkz. Akgüner, *Kamu Personel Yönetimi* (n 22) 107-108. İkinci görüşü savunan yazarlar: Livanelioğlu (n 22) 56-57; Sancakdar (n 19) 255-257; Pınar (n 22) 1578-1579; Sağlam (n 22) 220-221, 229; Atay (n 22) 944; Kırmızıgül (n 22) 289-290; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya (n 4) 774-775; Taşkın (n 6) 285-286; Aslan ve Altındağ (n 13) 56-57; Durmuş (n 22) 311; Günel (n 22) 197.

lat çıkabilir ise de, ayrılan memura Tebligat Kanunları uyarınca (gerekirse ilan) bildirimde bulunmak suretiyle savunma yapma ve özellikle kendi delil ve ispat araçlarını sunma imkânı verilebilir.²⁵

Ayrılan personele disiplin cezası tatbik edilebileceğini kabul edenlerden Günal, Fransa’da greve katılmadığı için para cezası verilen sendika üyesi işçinin istifası hâlinde bu cezayı ödemekten kurtulamayacağına dair uygulamayı örnek vermektedir.²⁶

Bu görüşe sınırlı şekilde destek veren Sancakdar, Fransa ve Almanya’dan farklı olarak emeklilik ihtimalinde çıkarma yaptırımının uygulanmasına – DMK m.92-93’deki durum söz konusu olmadıkça- imkân olmadığını ileri sürmektedir.²⁷

3. Görüşümüz

Ayrılan personele disiplin işlemi yapılıp yapılmaması, özellikle dış işleri, koluk, Silahlı kuvvetler ve yargı mensubu kamu görevlilerinin işledikleri mesleğin saygınlığına gölge düşürecek derecede ağır disiplin ihlallerinde büyük önem arz etmektedir. Örneğin, bir hâkim, TSK mensubu veya benzeri kamu görevlisi statüde iken hırsızlık yapmış veya gayritabii mukarenette bulunmuş olabilir. İlgili cezadan kurtulmak için istifa etmiş veya emekli olmuş ise soruşturma yapılıp ayırma/çıkarma cezası verilemeyecek midir? Yeni düzenlemeleri hariç tutarsak bugüne kadar kanunlarda bu hususa ilişkin genel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bize göre, gerek ağır disiplinsizliklerin cezasız kalmaması, gerek kamu hizmet ve görevinin itibarının korunması, gerekse aynı fiili işleyen personel arasında adalet ve eşitliği sağlamak açısından bu konuda açık bir hüküm koymak yerinde olurdu. Buna TSK’dan örnek verelim: Emeklilik veya istifa hakkını kazanmış bir muvazaf üst ile henüz meslekte yeni bir ast arasında gerçekleşen gayritabii mukarenette, emekli/müstafi olma imkânı olmayan ast hakkında disiplin işlemi yapılıp gerektiğinde TSK’lerinden ayırma cezası verilebilirken, olayın akabinde hemen ayrılan üstün cezasız kalması kabul edilemez.

Bize göre, kanunda açıkça öngörülme bile, –ölüm hariç- her ne sebeple olursa olsun kamu görevinden ayrılan personel hakkında disiplin soruşturması yapılmasına ve akabinde ceza tesisine engel bir durum bulunmamaktadır. Disiplin cezası verilebilmesi için ayrılan personelin tekrar kamu görevine dönmesi beklenmemelidir. Personel statü dışında iken soruşturma da yapılabilir, gereken ceza da verilebilir. Burada önemli gerekli usûlî aşamaların tamamlanmasıdır. Belirtmek gerekir ki, disiplin cezası işleminin tesisi ile bunun ilgiliye tatbik edilip edilememesi, yâni yerine getirilebilmesi birbirinden ayrı hususlardır. Personelin ayrılması

²⁵ Sıddık Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları (3. Baskı, Hak Kitabevi 1966) 507.

²⁶ Günal (n 22) 197.

²⁷ Sancakdar (n 19) 256. Bu görüşün tekrarı için bkz. Sancakdar, Altınok Çalıışkan, Dursun, Seyhan ve Yağcı (n 22) 173; Sancakdar, Önüt, Us Doğan, Kasapoğlu Turhan ve Serkan Seyhan (n 22) 521-522.

olması sebebiyle belirlenen cezanın tatbik edilmemesinin bir önemi yoktur. Kaldı ki, meslekten çıkarma cezası alan bir personelin şartları varsa devlet memurluğuna girmesi söz konusu olabilir. Çıkarma cezası evleviyetle ve mahiyeti gereği evrak üzerinden uygulanacak, buna karşılık diğer cezalar personelin yeniden memuriyete dönmesi hâlinde uygulanabilecektir. Meğerki savunma hakkının tanınması, yerine getirme zamanaşımı ve diğer hususlarda uygunsuzluk olmasın. Ayrılma hâlinde soruşturma zamanaşımı süresini durdurmaya ve/veya yeniden kamu görevine döndüğünde belli bir sürede işlem tesisine yönelik yasal düzenleme öngörülmüşse bu hususa dikkat edilmelidir. 657 sayılı DMK’da olduğu gibi eğer böyle bir düzenleme yoksa soruşturma süreci ve cezalandırma işlemi ilgili mevzuatta belirtilen zamanaşımı süresi içinde tamamlanmalıdır. Hiç şüphesiz statü dışındaki personele bütün tebligatlar Tebligat Kanunu dairesinde yapılmalıdır.

İdarî işlem teorisi açısından disiplin cezası kararları birer idari yaptırım olarak idare hukukunun ceza hukukuna en yakın olduğu alanını oluşturur. Burada da ceza hukukunda olduğu gibi, kanunla tanımlanan bir disiplin suçunu işleyen ve bu sebeple yargılama benzeri bir idarî usul sonunda yaptırıma muhatap olan bir fâil söz konusudur. Nasıl zimmet suçu işlemiş bir Devlet memuru hakkında memurluktan ayrılmış olsa bile ceza takibatı yapılabilirse, aynı şekilde disiplin soruşturması da yapılabilir. Statü kaybı disiplin suçunun bir unsuru olmadığı gibi illiyet bağını kesen bir olgu olarak görülemez. Statüden çıkma sorumluluğu kaldıran bir hukuka uygunluk sebebi olarak da kabul edilemez. Kaldı ki başta 657 sayılı DMK olmak üzere mevzuatımıza göre bütün disiplin âmirleri/kurulları disiplinsizlik işlendiğinde fâil hakkında soruşturma yapmak ve gerekiyorsa öngörülen cezayı vermek zorundadır.

Kamu görevlisinin yükümlülüklerini yerine getirmemesinden kaynaklanan disiplinsizliğin giderilmesi salt ve sâdece fâilin ıslahı ile ödetmeyle ilgili bir konu değildir. Disiplin yaptırımlarının kurum düzenini ve bozulan disiplini yeniden sağlama, korkutma/caydırıcılık, ilgileri koruma ve en nihayet temizleme/ayıklama gibi işlevleri de devrededir.²⁸ Ayrılan personelin cezasız bırakılması bu fonksiyonların zayıflatılmasıyla birlikte başka mesleğin itibarını ve otoriteye duyulan güveni sarsar. Skandala karışan bir diplomatın veya herkesin içinde edep dışı harekette bulunan bir kolluk personelinin olayın hemen akabinde istifa veya emeklilik yoluyla statüden ayrılması hâllerinde olduğu gibi. Bu kişilere gerekli disiplinler işlemin yapılması hem diğer görevliler bakımından emsal teşkil oluşturacak, hem de kamuoyu nezdinde mesleğin itibarının korunmasını sağlayacaktır.

Diğer taraftan mevzuatımızda ayrılan personele disiplinler işlem yapılabilmesini sağlayan düzenlemeye yer verilmemiş olması kanun boşluğu olarak değerlendirilemez. İdarenin disiplin ihlali halinde soruşturma yapma ve cezalandırma zorunluluğu bulunduğu ortada bir boşluk yoktur. Tam tersine, bize göre bir

²⁸ Bu işlevler için bkz. Sancakdar (n 17) 151-153; Işıklar (n 4) 97-100.

yasal düzenleme gerekiyorsa, bu, ayrılan personel hakkında disiplinler işlem yapılmasını engelleyici yönde olmalıdır. Yine bu konudaki bazı yeni düzenlemelerden hareketle kanun koyucunun esasında mevcut boşluğu doldurduğu iddia edilebilir. Böyle olsaydı buna zamanında Devlet Memurları Kanunu gibi yaygın ve geniş çaplı uygulanan düzenlemelerden başlanması gerekirdi. TSK, kolluk ve öğretim üyesi gibi özellikli kamu görevlileri hakkındaki bu yeni düzenlemeler kurucu değil, tereddütleri gidermeye yönelik bildirici ve açıklayıcı niteliktedir.

Danıştay'ın yeni düzenlemelerden önceki döneme ilişkin içtihadı bu söylediklerimizi doğrulamaktadır.

B. Danıştay'ın Yaklaşımı

Öncelikle idarenin uygulanmaktan kaçınmasından dolayı konuyla ilgili uyuşmazlıkların idari yargıya nadiren taşındığını ve bu yüzden pek fazla karar bulunmadığını, bu kararlarında biri hariç²⁹ ikinci görüş yönünde olduğunu belirtelim.

Konuyla ilgili olarak uygulamada ve doktrinde Danıştay'ın 1977 tarihli içtihadına sıkça başvurulmaktadır. Bu içtihatta Danıştay, suçun memur iken işlendiğini, herhangi bir sebeple ayrılmasının suçu işlediği andaki illiyet rabitasını ortadan kaldırmayacağını, artık o kişinin memuriyet sıfatı kalmadığı gerekçesine dayanarak “suçun işlendiği zamanda yürürlükte olan mevzuata göre ceza verilmesi gerektiğine dair hukuk kuralının” tatbikinden kaçınılamayacağını, fiilen uygulama imkânı olmasa bile ceza evrakının siciline işleneceğini ve yeniden memuriyete dönerse ilgiliye uygulanabileceğini belirterek, ayrılan memura ceza tayininde isabetsizlik görmemiştir.³⁰

Danıştay'ın başka kararlarında da doğrudan verdiği hükümlerle veya dolaylı ifadelerle ayrılan personel hakkında disiplin soruşturması yapılabileceğini belirtmektedir.³¹ Bir uyuşmazlıkta polis iken çeşitli tarihlerde işlediği fiiller sebebiyle hakkında soruşturma yapılan ve 23.2.2004 tarihinde emekli olan davacı hakkında Emniyet Genel Müdürlüğü Yüksek Disiplin Kurulu tarafından 24.2.2004'de aylıktan kesme, uzun süreli durdurma ve meslekten çıkarma cezaları verilmiştir. Danıştay disiplin işlemi yapılmasında herhangi bir sakınca görmezken, isnat edilen fiillerin ve bu fiillerin Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü'nün hangi maddeleri

²⁹ Doktrinde şu kararın ayrılanlar hakkında disiplin uygulaması yapılamayacağı yönünde olduğu ifade edilmektedir: DİDDK 25.9.1964 2963/391 1964/352, Danıştay Kararlar Dergisi, S. 93-94. s.49, Eraslan (n 12) 284'ten naklen.

³⁰ Danıştay 3. D, E.1977/47, K.1977/42, 27.1.1977, DD, S.28-29, s.116. Aynı yönde Danıştay, 10. D, E.1985/1977, K.1635, 2.12.1985, Dündar (n 22) 44 ve Kırmızıgül (n 22) 290. Bunun gibi DDDK, E.1980/256, K.1981/463, 24.4.1981, DD, S.44-45; 8. D, E.1997/5324, K.3368, 21.11.1997, DD, S.96, s.461-463.

³¹ Bir Danıştay üyesi, bu konuda uygulamada bir duraksama olmadığını, görevden ayrılmış olanlara ceza verilebileceği hususunda yargı dairelerinden bir itiraz gelmediğini belirtmiştir. Yücel İrmak, ‘Kamu Görevlileri Hakkında Verilen Disiplin Cezalarında Yargı Denetimi’ in İdari Yargı Paneli (11-12 Nisan 2013) (TBB-Mersin Barosu Yayını 2013) 182.

kapsamına girdiğinin tek tek belirtilmemesinin savunma ve dava haklarının sağlanmasını engellediğine hükmetmiştir.³²

Ayrılan personele disiplin cezası verilebilmesi için disiplinsizliğin statüde iken gerçekleşmesi gerekir. Böyle bir uyuşmazlıkta, Yüksek Disiplin Kurulu'nun 20.02.2007 tarihli kararıyla Devlet memurluğundan çıkarılan ve 06.04.2007 tarihinde görevinden ayrılan bir gümrük muhafaza memuru hakkında, valilik tarafından, görev yapmakta iken belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmadığından bahisle 657 sayılı DMK m.125/D-j uyarınca "1 yıl süre ile kademe ilerlemesinin durdurulması" cezası verilmiştir. Memurun Valilik İl Disiplin Kurulu'nun 13.02.2008 günlü ve 2008/22 sayılı kararının iptali istemiyle açtığı davada, Danıştay, memur sıfatı sona erse bile memuriyet içerisindeki hal ve davranışları sebebiyle kamu görevlisine disiplin cezası verilebileceğine, ancak memur sıfatı sona erdikten sonraki dönemde işlediği fiillerden dolayı disiplin cezası verilemeyeceğine, öte yandan 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun (6/f) maddesinin, Devlet Memurluğundan tamamen çıkarılan kişileri kapsamadığına karar vermiştir.³³ Başka bir gümrük muayene memuru olarak görev yapmakta iken isteği üzerine emekliye ayrılan davacı hakkında da, görev yaptığı döneme ilişkin başlatılan soruşturma sonucu ceza verilebileceğine hükmedilmiştir.³⁴

Hâkim ve Savcılar Kurulu görevden ayrılanlar hakkında disiplinler işlem yapmakta sakınca görememektedir.³⁵ Başka bir uyuşmazlıkta, Danıştay, görevden ayrılmadan önce delilleri kasten ters yönde değerlendirerek karar veren hâkim hakkında ayrıldıktan sonra Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından çıkarma cezası verilmesinde kanuna aykırılık görmemiştir.³⁶ Bunun gibi Danıştay, esâsen DMK m.56 kapsamında işlem yapılması gerektiğinden aday memurlara çıkarma cezası verilmekle beraber, DMK'nun 125'inci maddesinde yazılı diğer suçların uygulanabileceğine hükmetmiştir.³⁷

Disiplinsizlikte bulunun personel daha sonra başka bir statüde kamu görevi yürütüyor olabilir. Bu takdirde önceki statüye bağlı olarak verilen ceza yeni statüsünü de etkiler, ayrıca yeniden ceza kararı alınmasına gerek yoktur. Bu çerçevede Danıştay Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünde görevli iken işlediği bir suçtan dolayı Ziraat Bankası Yüksek Disiplin Kurulu tarafından görevden çıkarma cezası verildikten sonra, personele ayrıca davacının halen görev yaptığı Orman Genel

³² Danıştay, 12. D, E.2005/6353, K.2006/540, 22.6.2006, DD, S.113, s.376.

³³ Danıştay 12.D, 2009/7516-2013/6366, 18.9.2013, DD, S. 136, s.279-282.

³⁴ Danıştay 12. D, E.2016/8717, K.2017/505, 23.2.2017, DBİM. Bunun gibi 12. D, E.2006/3521, K.2007/ 1413, 26.3.2007, DD, S.116, s.364.

³⁵ Eraslan (n 12) 286.

³⁶ Danıştay DDK, 1965/158-1966/1277, 5.11.1966, Kırmızıgül (n 22) 290. Bunun gibi, 12. D, E.2012/576, K.2012/576, Eraslan (n 12) 286.

³⁷ Danıştay 12. D, 1999/4857-2001/4260, 6.12.2001, DBİM.

Müdürlüğü Yüksek Disiplin Kurulu tarafından da çıkarma cezası kararı alınmasına gerek bulunmadığına hükmetmiştir.³⁸

Kaldırılmadan önce Askeri Yüksek İdare Mahkemesi de bu yönde kararlar vermiştir. Bir uyuşmazlıkta, davacı, 15.08.2013 tarihinde verdiği istifa dilekçesinin işleme konulmayıp hakkında ayırma işlemi tesis edilmesinin hukuka aykırı olduğunu öne sürmüş ise de, AYİM, 10.05.2013 tarihinde savunmasının alınmasıyla ayırma işleminin başlatıldığından haberdar olan davacının 15.08.2013 tarihinde istifa dilekçesi verdiği, bir meslektaşını böyle bir duruma sokan ve başka mağdurlar yaratabilecek olumsuz kişiliğe sahip davacının TSK emekli statüsünden (kimlik kartı, orduevi, askerî kamp vb. imkânlar) yararlandırılmaması gerektiğini göz önüne alınarak istifa işlemi yapılmadan öncelikle Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla TSK'den ayırma disiplin cezasına tâbi tutulması şeklindeki dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır.³⁹

Statü dışında verilen disiplin cezası verildiği takdirde yetkili idare mahkemesi 2577 sayılı İYUK m.33/2'ye göre belirlenir.⁴⁰

III. GÖREVDEN AYRILAN PERSONEL HAKKINDA DİSİPLİN İŞLEMİ YAPILMASINI SAĞLAYAN YENİ DÜZENLEMELER

A. Genel Olarak

Daha önce de ifade edildiği üzere mevzuatımızda ayrılanlar hakkında disiplin soruşturması yapılmasına ve gerektiğinde disiplin cezası verilmesine imkân veren herhangi bir kanun bulunmamakta idi. Bununla birlikte bu konuda meslek ve kamu görevinden ayrılan personele disiplin işlemi yapılmasına ilişkin açıklayıcı nitelikte bir takım idarî düzenlemelere rastlanmaktadır. Örneğin, Türk Akreditasyon Kurumu Personel Yönetmeliği'nde bu doğrultuda "cezaı gerektiren bir fiilden sonra çekilme, nakil, emeklilik veya diğer sebeplerle Kurumdan ayrılma disiplin kovuşturmasına veya cezanın verilmesine engel olmaz" şeklinde bir hüküm (m.60) bulunmaktadır. Benzer bir düzenleme de (20.10.2017 tarih ve 30216 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik ile mülga) Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 21. maddesinde yer almaktadır. Keza Avukatlık Kanunu'nun 138. maddesinde de, avukatlıktan ayrılmanın statüde gerçekleşen ihlallerden dolayı disiplin kovuşturmasına engel olmadığı hüküm altına alınmıştır.

³⁸ Danıştay 12. D, E. 2003/1341, K. 2004/2410. Bunun gibi başka bir kurumda Devlet memurluğundan çıkarma cezası alan davacının, daha sonra bu atandığı yeni görevinde durumun anlaşılması nedeniyle görevine son verilmesinde mevzuata aykırılık bulunmadığı hakkında, Danıştay 5. D, E. 1982/302, K. 1983/7751.

³⁹ AYİM 1.D, E.2013/994, K.2014/844, 23.9.2014, Celâl Işıklar, *TSK Disiplin Kanunu*, C.I (2. Baskı, Adalet 2022) 91.

⁴⁰ Emekli olan kamu görevlilerinin görevli bulunduğu sırada işlediği fiiller nedeniyle verilen disiplin cezaları ile ilgili davalarda son görev yaptığı yer idare mahkemesinin yetkili olduğu hakkında: Danıştay 8. D, E.1997/5324, K.1997/3368.

Benzer şekilde Avrupa Birliği Personel Tüzüğü'nde, görevden ayrılmış olan personele de disiplin cezası verilebileceği düzenlenmiştir. Görevden ayrılmış personele verilecek disiplin cezası, emeklilik aylığının tamamen veya kısmen, sürekli veya süreli olarak kesilmesidir. Bu cezanın verilebilmesi için verilecek cezanın diğer personeli etkilememesi gerekir.⁴¹

Her ne kadar başta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere konuyla ilgili genel bir yasal düzenleme yoksa da, yakın zamanlarda Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile 30.1.2013 tarih 6413 sayılı TSK Disiplin Kanunu ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişikliklerle ayrılanlara disiplin cezası verilmesini mümkün kılan hükümlere yer verildiği görülmektedir.

B. Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 34/3. Maddesi Hükümü

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 134. maddesine istinaden çıkarılan ve 30.4.2021 tarihinde yürürlüğe konan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği (DMDY) ile 1982 yılından beri yürürlükte olan Disiplin Amirleri ve Disiplin Kurulları Hakkında Yönetmelik (RG. 30.04.2021/31470) ilga edilmiştir. Bu yeni Yönetmelikte memurluktan ayrılanlarla ilgili disiplin soruşturmasının akıbeti hakkında açık hükme yer verilmiştir. DMDY'nin "Disiplin soruşturması ve cezaları hakkında çeşitli hükümler" başlıklı 34. maddesinin 3. Fıkrasına göre;

"Hakkında açılan disiplin soruşturması devam ettiği sırada, ölüm hâli hariç olmak üzere, herhangi bir sebeple memuriyeti sona erenlerin soruşturmaları tamamlanır. Soruşturma sonucunda 657 sayılı Kanun ve bu Yönetmelikteki usul ve esaslar çerçevesinde kesinleşen disiplin cezaları ilgililere tebliğ edilir ve karar özlük dosyasına konulur. Bu durumda olanların tekrar memuriyete dönmeleri durumunda verilmiş olan ceza uygulanır."

Öncelikle bu hüküm öncesinde (aşağıdaki özel nitelikteki iki kanun dışında) genel ve geniş kapsamlı bir düzenleme bulunmadığını belirtelim. Doktrinde bu hükme kadar memurluktan ayrılanlar disiplin cezası verilip verilemeyeceği konusunun tartışmalı olduğu,⁴² bu düzenlemeyle artık bu tartışmalara son verilmiş bulunduğu ifade edilmektedir.⁴³ Bu düzenleme eleştirilere açık gözükmemektedir. Nitekim, ilgili fıkra hükmünde disiplin cezasının 657 sayılı Kanun ve bu yönetmelikte öngörülen usuller çerçevesinde kesinleşmesinden bahsedilmekte ise de, Kanun'a göre disiplin cezasının kesinleşmesinin ilgisine tebliği ve ilgisinin de süresinde cezaya itiraz etmemesi veya itirazın reddedilmesi hâllerinde mümkün olduğu, her ne kadar bu sü-

⁴¹ Avrupa Birliği Personel Tüzüğü, (m. 86), Official Journal, Special Edition (1959-1962), s. 154, nakl. Onur Karahanoğulları, "Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri" (1999) 8 (3) Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi 55, 59.

⁴² Yıldırım, Çınarlı ve Azak (n 20) 354-355.

⁴³ Serkan Çınarlı ve Kerim Azak, "Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğine İlişkin Bir İnceleme," (2021) 2(1) NKÜ Hukuk Fakültesi Dergisi 15, 29.

reç devlet memurluğu sona eren kişi hakkında işletilebilse de teknik olarak disiplin cezasının kesinleşmesinden söz edilemeyeceği, esâsen uygulanmayan ve hukuki bir sonuç doğurmayan bir disiplin cezasının kesinleştiğinin söylenemeyeceği, kaldı ki cezanın tebliği ile itiraz gibi bazı hususlarda sorunlar çıkabileceği, bu itibarla hükmün uygulama yönünden belirsizlikler taşıdığı ileri sürülmektedir.⁴⁴

Kendi görüşümüzü ifade ederken dile getirdiğimiz gibi, bildirimlerin Tebligat Kanunu hükümleri uyarınca yapılması halinde cezanın kesinleşmesinde bir sorun yaşanmayacağından ortada belirsizlik olduğu söylenemez. Bize göre asıl sorun düzenlemenin kanun bazında yapılmamış olmasının yanı sıra başlamamış soruşturmaları kapsamaması gibi hususlardır. Ayrıca hükümde cezanın tekrar memuriyete dönme halinde uygulanacağı belirtilmediğinden, çıkarma cezasını kapsayıp kapsamadığı hususunda tereddüt uyandırmaktadır. Doktrinde gayet isabetli olarak henüz soruşturma başlatılmadan ayrılan memurları kapsamayan hükmün caydırıcılık açısından yetersiz olduğu, bu bakımdan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu m.53/A, 1-m’de yer alan düzenlemeye benzer bir şeklin daha uygun düşeceği ileri sürülmektedir.⁴⁵

C. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun M.53/A,1-m Hükmü

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na 2.12.2016 tarih ve 6764 sayılı Kanunla eklenen “Disiplin soruşturması ve savunma hakkı” başlıklı 53/A maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi uyarınca Yükseköğretim kurumlarındaki öğretim görevlileri hakkında ayrıldıktan sonra da disiplin soruşturması yapılın disiplin cezası verilebilecektir. Buna göre, Kanunda yazılı disiplinsizlik “Fiili işleyen emeklilik veya başka nedenlerle görevinin sona ermesi, hakkında soruşturma açılmasına ve soruşturmanın devamına engel olmaz. Bu durumda soruşturma sonunda verilen disiplin cezası, özlük dosyasında saklanır. Aylıktan veya ücretten kesme ve kademelerle ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezaları ilgilinin kamu görevine dönmesi ya da bir vakıf yükseköğretim kurumunda göreve başlaması halinde uygulanır.”

Kanun’da ayrıca özel bir zamanaşımı süresi öngörülmediği dikkate alındığında, bu bende göre yapılacak işlemlerde Kanun’un 53/C maddesi hükümlerine uyulması gerekmektedir. Ayrıca bildirimler Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılacaktır. Kanaatimizce Kanun’un 53/C maddesinin dördüncü fıkrası hükmüyle, mahkemelerin yıllar sonra verebileceği iptal kararları üzerine yeni ceza tesisi için idareye üç ay ek süre yetkisi tanıdığı dikkate alındığında, benzer şekilde burada da ayrıca zamanaşımı süresi belirlenmesinde yarar vardır.⁴⁶

⁴⁴ Çınarlı ve Azak (n 38) 29-30.

⁴⁵ Bu gerekçeyle Kulaç DMDY’nin 34. maddesinin 3. fıkrasının ilk cümlesinin “ölüm hali hariç olmak üzere, herhangi bir sebeple memuriyetin sona ermesi, görevdeyken işlenip disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallere ilişkin disiplin soruşturmasına başlanmasına ve başlayan soruşturmanın neticelendirilmesine engellemez.” şeklinde değiştirilmesini teklif etmektedir. Kulaç (n 13) 75.

⁴⁶ Yükseköğretim Kanunu’na eklenen 53/C maddesinin konuya ilişkin dördüncü madde hükmü

Diğer taraftan, 2547 sayılı Kanuna 6764 sayılı Kanunla eklenen 54 maddenin 6/d bendinde, disiplin suçunu işledikten sonra yükseköğretim kurumundan her ne sebeple olursa olsun ayrılmış öğrenciler hakkında soruşturma açılabileceği, açılmış soruşturmaya devam edilebileceği ve gerekli kararların alınabileceği hüküm altına alınmıştır.⁴⁷

D. 6413 Sayılı TSK Disiplin Kanunu'nun M.13/9 Hükümü⁴⁸

6413 sayılı TSK Disiplin Kanunu'nun 13. Maddesine 16.7.2020 tarih ve 7250 sayılı Kanunla eklenen dokuzuncu fıkraya göre, "Türk Silahlı Kuvvetlerinden çeşitli nedenlerle ilişkisi kesilmiş olanlar hakkında, ilişkileri kesilmeden önce Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilmesini gerektiren bir disiplinsizliği işlemeleri nedeniyle 39 uncu maddedeki zamanaşımı süresi dolmadan önce, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası verilir."

Sâdece Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezasına özgü statü dışında da ayırma imkânı veren bu hükmün TSK'da görevli iken ayrılan muvazzaf ve yedek subay/astsubay, uzman erbaş ve sözleşmeli erler hakkında tatbik edilebileceğini anti parantez belirtelim. Bu aşamada bu profesyonel askerlerin durumunun diğer kamu görevlilerinden farklı olduğunu, bunların TSK dışına çıktıklarında ayrıca TSK emeklisi statüsünü elde edeceklerini söylemek gerekir. Gerçekten de, profesyonel askerler TSK'dan normal şekilde ayrılmalari hâlinde sâdece Devletin her kamu görevlisine tanıdığı (SGK ile ilişkilendirilmiş) emeklilik hakkı ve bu statüyü bağlı aylık, sağlık yardımı vb. haklara değil, TSK'dan subay/astsubay statüsünü kaybetmeden ayrıldıklarında aynı zamanda 1076 sayılı Kanun çerçevesinde (ileride tatbikat, savaş ve seferberlikte yine aynı rütbeyle görev yapmak üzere) yedekte subay/astsubay statüsüne sahip olurlar. Buna ilâveten, TSK emeklisi olarak emekli askerî kimliği, ordu ve benzeri sosyal tesislerden istifade, askerî sağlık kuruluşlarından yararlanma gibi birçok hak ve imkânın sahibidirler. En önemlisi, bu hak ve imkânlarla beraber ordu emeklisi bir fert olarak TSK camiasının bir parçası olmaya devam ederler. Bütün bu hal ve olguları dikkate alan AYİM yukarıda belirtildiği gibi bahsedilen hüküm yokken de -zamanaşımı süresi içinde- ayırma cezası verilebileceğine hükmetmiştir. Dolayısıyla yeni hüküm kurucu değil, bildirici ve açıklayıcı niteliktedir. Kanun kararda olduğu gibi açıkça cezanın zamanaşımı süresinde verilmesini şart koştur.

şöyledir: "Disiplin cezasının yargı kararıyla iptal edilmesi hâlinde, kararın idareye ulaştığı tarihten itibaren kalan disiplin ceza zamanaşımı süresi içerisinde, zamanaşımı süresinin dolması veya üç aydan daha az süre kalması hâlinde en geç üç ay içerisinde karar gerekçesi dikkate alınarak yeniden disiplin cezası tesis edilebilir."

⁴⁷ Bkz. Egemen KARACA, Üniversitelerde Disiplin Rejimi (1. Baskı, Yetkin 2019) 196. Buna benzer şekilde Yükseköğretim Kanunu'na 2.12.2016 tarih ve 6764 sayılı Kanunla eklenen 54 maddenin 6/d bendinde de, öğrenciler hakkında "Öğrencinin, disiplin suçunu işledikten sonra yükseköğretim kurumundan her ne sebeple olursa olsun ayrılmış olması, soruşturma açılmasına, devamına ve gerekli kararların alınmasına engel teşkil etmez." hükmüne yer verilmiştir.

⁴⁸ Geniş bilgi için bkz. Işıklar (n 35) 344-345.

Ayırma cezası verilebilmesi için hiç şüphe yok ki başta savunma hakkının tanınması olmak üzere gerekli usulî aşamalar tamamlanmalıdır. Burada da tebligatlar Tebligat kanunu hükümlerine göre yapılmalıdır. Esâsen, disiplin âmirleri, disiplinsizlik işlendiğinde fâil hakkında takibatta bulunmak ve gerekli cezayı vermek zorundadır. Personelin ayrılmış olması sebebiyle belirlenen cezanın infaz edilmemesinin bir önemi yoktur. TSK'lerinden ayırma cezası evleviyetle ve mâhiyeti gereği evrak üzerinden uygulanacaktır. Personel evrak üzerinde yedek er statüsüne geçirilerek TSK emeklisi statüsüne son verilerek SGK emeklisi statüsüne sokulacaktır. Bu kapsamda TSK emekli kimlik kartı, askeri tesislerden yararlanma girişi hakkı gibi haklarını yitireceklerdir. Bununla birlikte cezanın gerekleri personelin çağrıldığı bir seferberlik tatbikatına katılması veya savaş ve seferberliğe celbi hâlinde yerine getirilebilecektir.

Yeni düzenlemede zamanaşımı dışında bir sınırlama öngörülmemiştir. Dolayısıyla personel ayrılmadan önce disiplin soruşturmasına başlanmış olması şart değildir. Personelin ayrıldıktan sonra herhangi bir surette ayırmayı gerektiren bir disiplinsizlik işlemi olduğu yetkili kişilerce öğrenilmiş olması hâlinde de, soruşturma zamanaşımı süresinde soruşturmaya yapılabilir ve duruma göre ceza zamanaşımı süresi dolmamışsa ayırma cezası verilebilir. Aynı hususlar disiplin soruşturması başladıktan sonra ilişkisini kesmiş olan personel hakkında da geçerlidir.

SONUÇ

Kamu görevlileri görevdeyken disiplin suçu işlemiş ve henüz disiplin işlemi yapılmadan önce statü dışına çıkmış olabilir. İlgili bu suretle disiplin cezasından kurtulmak isteyebilir. Hak, adalet ve hizmet gereklerine aykırı bu duruma açık bir hukuk kuralıyla engel olmak gerekir. 2021 yılında uygulamaya başlanan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği bir yana bırakılacak olursa mevzuatımızda böyle genel ve kapsamlı bir yasal düzenlemeye yer verilmemiştir. Bununla birlikte Danıştay az da olsa istikrarlı kararlarıyla konuya olumlu bir çözüm getirmiş bulunmaktadır. Danıştay içtihadına göre, zamanaşımı süresi, savunma hakkı gibi hususlara dikkat etmek kaydıyla, ayrılan personel hakkında disiplin takibatı yapılabilir. Disiplin soruşturması sonunda verilen cezanın uygulanamamasının önemi yoktur. Kararın gereği mümkünse evrak üzerinden yerine getirilir ve ilgili belgeler dosyasına konulur. Danıştay bu içtihadını bugüne kadar değiştirmemiştir.

Son zamanlarda TSK Disiplin Kanunu ile Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kısmî ve istisnaî de olsa ayrılanlar hakkında disiplin işlemi yapılmasını sağlayıcı hükümler getirildiği görülmektedir. Bize göre bu hükümler bildirici ve açıklayıcı mahiyettedir. Yine de belirtmek gerekir ki, ayrılanlar hakkında disiplin takibatı yapma yetkisi kötüye kullanılmaya müsaittir. Özellikle tecrübesiz âmirlerin alelusül ve subjektif değerlendirmelerle, zayıf delillere dayanarak ve/veya daha basit disiplinsizliklerden dolayı yerli yersiz soruşturma başlatması mümkündür. Bu bakımdan ilişkisi kesilen personel hakkında soruşturma başlatma

yetkisini daha yüksek hiyerarşik âmirlere tanımak daha doğru olur.

Kanaatimizce, tüm kamu görevlilerini kapsayacak şekilde başta 657 sayılı DMK olmak üzere ilgili personel mevzuatına açık ve net kurallar koymak isabetli olur. Bu konuda TSK, kolluk, Üniversite ve yargı mensupları gibi bazı özellikli kamu görevlileri ile diğerleri arasında işin mahiyetine göre farklı kurallar öngörülebilir. Yapılacak düzenlemelerde gerek nispeten önemsiz olan ve gerekse bir defa uygulanabilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme gibi cezalar hakkında disiplinler işlem yapılamayacağı yönünde hükümlere yer vermek yerinde olur. Bu tür hükümler kapsam ve sınırlarının kanunla tayin edilmesi halinde hem tereddütleri gidermeye yarar, hem de uygulama birliği sağlar. Yeter ki hizmet bunu gerektirsin ve üstün kamu yararı bulunsun.

KAYNAKÇA

Akgüner T, İdare Hukuku Dersleri (2.Baskı, Der 2017).

– –, Kamu Personel Yönetimi (1. Baskı, Der 1992).

Akyılmaz B, Sezginer M ve Kaya C, Türk İdare Hukuku (8. Baskı, Seçkin 2017).

Aslan Z, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Disiplin Suç ve Cezaları (1. Baskı, Alfa 2001).

Aslan Z ve Altındağ H, Memurların Disiplin ve Ceza Soruşturması (1. Baskı, Seçkin 2018).

Atay E E, İdare Hukuku (9. Baskı, Turhan 2023).

Avcı M, Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Kamu Görevliliğine Giriş (1. Baskı, Yetkin 2009).

Bozkurt B, Danıştay kararları Işığında Disiplin Cezalarının Yargısal Denetimi (1. Baskı, Yetkin 2019).

Çağlayan R, İdare Hukuku Dersleri (10. Baskı, Adalet 2022).

Çınarlı S ve Kazak K, ‘Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğine İlişkin Bir İnceleme,’ (2021) 2 (1) NKÜ Hukuk Fakültesi Dergisi 15-31.

Durmuş A A, Memur Disiplin Hukuku (10 Baskı, Adalet 2014).

Dündar E, ‘Milli Eğitim Mensuplarına İlişkin Disiplin Cezaları ve Yargı Denetimi’ (1988) 18 (68-69) Danıştay Dergisi 3-45.

Eraslan Y, Türk Hukukunda Yargı Mensuplarının Disiplin Sorumluluğu (1. Baskı, Adalet 2018).

Giritli İ, Bilgen P, Akgüner T ve Berk K, İdare Hukuku (7. Baskı, Der 2015).

Gözler K, İdare Hukuku, C.I-II (1. Baskı, Ekin 2003).

- Gözler K ve Kaplan G, İdare Hukuku Dersleri (22. Baskı, Ekin 2020).
- Günel Y, ‘Disiplin Cezaları’ (1958) 13 (2) AÜSBF Dergisi 190-211.
- Günday M, İdare Hukuku (11. Baskı, İmaj 2017).
- Irmak Y, ‘Kamu Görevlileri Hakkında Verilen Disiplin Cezalarında Yargı Denetimi’ in İdari Yargı Paneli (11-12 Nisan 2013) (TBB-Mersin Barosu Yayını 2013) 169-182.
- Işıklar C, Kamu Disiplin yaptırımları (1. Baskı, Adalet 2019).
- –, TSK Disiplin Kanunu, C.I (2. Baskı, Adalet 2022).
- Kaman Karan N, Devlet Memurluğunun Sona Ermesi (1. Baskı, Seçkin 2003).
- Kaplan M, ‘Türk Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı,’ Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (2015) 5 (2) 49-77.
- Karaca E, Üniversitelerde Disiplin Rejimi (1. Baskı, Yetkin 2019).
- Karahanoğulları O, ‘Memur Disiplin Hukukunun Niteliği ve İlkeleri” (1999) 8 (3) Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi 55-77.
- Karşlı M R, İdare Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı (1. Baskı, Oniki Levha 2016).
- Kırmızıgül Hilmi, Uygulama ve Teoride Disiplin Suç ve Cezaları ve Denetim Yolları (1. Baskı, Kazancı 1988).
- Kulaç D, Devlet Memurlarının Disiplin sorumluluğu (1. Baskı, Adalet 2021).
- Livanelioğlu, Ö A, Memur Disiplin Hukuku (2. Baskı, Türk Hukuk Enstitüsü 2003).
- Onar S S, İdare Hukukunun Umumi Esasları (3. Baskı, Hak Kitabevi 1966).
- Önder K, Disiplin Mevzuatı Ders Notu (1. Baskı, Emniyet Genel Müdürlüğü 1985).
- Pınar İ, Devlet Memurları Kanunu Şerhi, C.II (1. Baskı, Seçkin 1998).
- Sağlam M, Türk Personel Hukukunda Disiplin Suç ve Cezalarına İlişkin Esaslar ve Uygulaması (1. Baskı, Mahalli İdareler Derneği 2003).
- Sancakdar O, Disiplin yaptırımı Olarak Devlet Memurluğundan Çıkarma ve Yargısal Denetimi, (1. Baskı, Seçkin 2011).
- Sancakdar O ve Tepe İ, ‘Alman Federal Disiplin Kanunu ve İdari Disiplin Soruşturmalarının Temel Esaslar’ (2011) 69 (1-2) İÜHFM 251-272.
- Sancakdar O, Altınok Çalışkan E, Dursun G, Seyhan S ve Yağcı P, Disiplin Hukuku (1. Baskı, Turhan 2019).

Sancakdar O, Önüt L B, Us Doğan E, Kasapoğlu Turhan M ve Seyhan S, İdare Hukuku (11. Baskı, Seçkin 2022).

Taşkın A, Kamu Görevlileri Disiplin Hukuku (1. Baskı, Seçkin 2006).

Yıldırım R, Çınarlı S ve Azak K, İdare Hukuku Dersleri (8. Baskı, Adalet 2023)

Yıldırım T, Melikşah Y, Kaman Karan N, Özdemir Ö, Üstün G ve Okay Tekinsoy Ö, İdare Hukuku (8. Baskı, Oniki Levha 2021).

